

Hoe verklein je het risico op leesproblemen al in de kleuterklas?

Onze kleuterleidsters hanteren onder meer **de totaal methode Confetti als speelse methodiek** voor o.m. voorbereidend lezen, zoals werken aan het “klankbewustzijn”. Ook “**Iene Miene Mutte**” wordt gehanteerd, een lessenspakket waar de nadruk ligt op taal. Mol en Beer mogen we zeker niet vergeten, de 2 handpoppen die de kinderen in het eerst leerjaar leren lezen en schrijven, doen in de derde kleuterklas reeds hun intrede. Ze brengen lees –en schrijfspelletjes mee die de kinderen een extra boost geven naar die grote overgang. Als een kleuter meer aandacht nodig heeft

zetten ze die werkvormen doelgerichter en intensiever in. Bijvoorbeeld door vaak te oefenen in kleine groepjes. Omdat het kleuteronderwijs veel met hoeken werkt, kan dat onopvallend, wat voor sommige kinderen, heel belangrijk is.

Veel leesproblemen kunnen op die manier vroegtijdig en grotendeels opvangen in de kleuterklas. Natuurlijk kan je een leesstoornis (dyslexie) niet voorkomen, maar je kan er wel op anticiperen. Al is het uiteraard niet vanzelfsprekend dat een kleuter met risicosignalen later leesproblemen krijgt. Toch is het goed om waakzaam te zijn.

10 voorspellers van leesproblemen

1 De kleuter speelt niet met taal

Kleuters met een normale taalontwikkeling pikken woordgrapjes of rijmpjes snel op. Ze denken niet alleen na over de betekenis van woorden, maar **ook over de vorm**. Als een leerling niet met taal speelt, is dat een waarschuwingssignaal. Wie geen rijm herkent, heeft waarschijnlijk ook moeite om losse klanken te onderscheiden. Dus, als jullie kleuter tot vervelens toe aan het rijmen is thuis, kan dit alleen maar als een positief signaal worden geïnterpreteerd.

2 Mondelinge taal moeilijk spreken en begrijpen

Heeft een kleuter moeite met gesproken taal, in het Nederlands en/of de thuistaal? De juf zorgt dan voor een rijk taalaanbod en geef extra spreekkansen. Ze benoemt handelingen en vangt taalfouten subtiel op: ‘Ik gingde naar de stad’ – ‘O ja, ging jij naar de stad? Wat heb je daar gedaan?’

Het zijn vooral de vervoegingen van “sterke werkwoorden” die voor problemen zorgen (vb. kopen-gekocht). Het is belangrijk, ook als ouder, dat je deze fouten verbetert, zodat de kinderen weten dat ze fout zijn en het juiste leren.

Een **andere thuistaal** hoeft geen risico te zijn. In de kleuterklas kan het taalniveau van anderstalige kinderen sterk groeien. Tenzij het kind ook in de thuistaal problemen ervaart. Om dat te achterhalen wordt aan de ouders gevraagd hoe zij omgaan met de thuistaal en het Nederlands.

Het is belangrijk dat die anderstalige kinderen ook thuis het Nederlands verder spreken. Natuurlijk is dit geen gemakkelijk opgave voor deze ouders, een tip is het kijken naar Nederlandstalige TV.

3 Weinig letterkennis

Hoe meer letters een kind in het eerste leerjaar kent, hoe vlotter de leesstart. Niet alle kleuters koppelen een letter automatisch aan een klank. Nieuwe letters introduceer je daarom het beste **vanuit de klank**, want die kennen ze al. De vorm is nieuw.

Een speelse insteek helpt daarbij. Voor de letter en klank 't' kan je bijvoorbeeld het geluid van een tikkende klok gebruiken. Ook het voelen van een klank in de mond, zorgt ervoor dat kleuters een letter beter onthouden.

4 Geen losse klanken in een woord horen

Om tot lezen te komen, is het essentieel dat kleuters losse klanken in een woord kunnen onderscheiden. De 'v' in 'vis' bijvoorbeeld. Dat kan je onder andere oefenen door duidelijk te articuleren en losse klanken te verlengen ('vvv-i-sss').

Dergelijke taalspelletjes worden in de derde kleuterklas regelmatig gespeeld. De kinderen vinden dit heel leuk en op een speelse manier worden letters tot woorden omgetoverd.

5 Reeksen niet snel benoemen

“Lezen is visuele informatie vertalen naar auditieve, steeds opnieuw. Een kleuter die reeksen kleuren, symbolen ... trager benoemt, zal later waarschijnlijk ook moeite hebben om letters en cijfers op te roepen. De juf werkt daar geregeld op een speelse manier rond om te observeren.

6 Familiedid met dyslexie

Van dyslexie kunnen we in de kleuterklas nog niet spreken. Maar aangezien 1 op 3 dyslectische ouders zijn leesstoornis doorgeeft, is het goed om waakzaam te zijn. Ook een oudere broer of zus met dyslexie verhogen het risico.

Zit dyslexie in de familie? Schenk dan voldoende aandacht aan letterkennis, klankbewustzijn en snel benoemen. Deze vaardigheden kunnen in de kleuterklas al extra moeilijk zijn voor kinderen die later dyslexie ontwikkelen. Als we ze van jongs af aan begeleiden en uitdagen, kunnen dyslectische leerlingen **ook leesvaardig** worden.

7 Gehoor-, gezichts- of geheugenproblemen

Een kleuter die slecht hoort, heeft problemen om verschillende klanken te onderscheiden. Voor een kleuter die slecht ziet, is het koppelen van klanken aan letters een uitdaging. En een kleuter die weinig onthoudt, verwerkt al die klanken en letters moeilijk.

Klinkt logisch, maar het wordt wel eens vergeten. Of het probleem is nog niet opgemerkt. En een kind dat opgaat in de massa, loopt snel een **achterstand** op. Een-op-een lukt het vaak wel, zeker als je informatie op meerdere manieren aanbiedt: auditief, visueel en tactiel.

8 Thuis minder leeskenen en -materiaal

Dat niet alle leerlingen thuis een volle boekenkast hebben, weten juffen wel. Al onze kleuterklassen hebben dan ook een mooi boekenaanbod dat aansluit bij de lopende belangstellingspunt zodat de kinderen het aanbod gemakkelijk kunnen 'kaderen'. In onze kleuterklassen zijn ook "Fundels" aanwezig, een reeks digitale prentenboeken. Terug eens een andere manier van voorlezen, van overbrengen van taal.

Als de juf voorleest over de zee of de dierentuin, is dat een heleboel nieuwe woordenschat voor een kleuter die daar nog nooit is geweest. Daarom zorgt de juf voor een passend kader en wat **extra uitleg**, eventueel via een voor of nagesprek over het onderwerp. Afbeeldingen en prenten die de "moeilijke woorden" illustreren, kunnen al veel oplossingen bieden voor eventuele problemen.

9 De kleuter experimenteert niet met 'alsof'-schrijven

Kleuters die 'boodschappenlijstjes' en 'brieven' krabbelen? Dat is een positief signaal. Zeker als hun krabbels letters of spaties bevatten. Dan weet je: die heeft al eerder geschreven taal opgemerkt.

Het omgekeerde geldt ook. Als een kleuter niet uit zichzelf experimenteert met schrijven, kan het zijn dat hij nog weinig ervaring heeft met waarom en hoe mensen schrijven. Dan kan stimuleren. Soms schrijft de juf 'nieuwe woorden' op het bord schrijft ze samen met haar kleuters 'een brief aan de ouders'.

10 Geen interesse in klanken, letters of boeken

Wat als een kleuter liever in de bouwhoek speelt dan in boeken kijkt? De juf zal dan haar leesaanbod afstemmen op zij/haar interesse: boekjes over Bob de Bouwer, een Lego-handleiding, blokken met letters erop ... Of ze werkt een project rond een gekend prentenboek uit.

Ook ouders hebben een **voorbeeldfunctie!** Een ouder die zelf niet graag leest, kan wel leesplezier stimuleren. Gewoon door af en toe met een tijdschrift en een kopje koffie in de zetel te zitten of door een spontaan bezoekje aan de jeugdafdeling van de bib te brengen, leer jij je kleuter dat lezen iets warmes en plezierigs heeft. Neem je ukkepek op schoot en vertel een verhaal... intense momenten van geluk en... een 10/10 van de juf!

Juf Marleen, HKS5, naar Marjolein Noé (Thomas More Antwerpen)